

Beran, Josef, pedagog, houslista, violista, dirigent, skladatel, narozen 18. 8. 1896, Týnec nad Labem, zemřel 8. 3. 1978, České Budějovice.

Hudební začátky Josefa Berana **se odehrávaly** v rodném městě. Na housle se učil pod vedením pedagoga a ředitele kůru Václava Voborníka (*1868–1953), poté ho vyučoval hru na klavír a varhany skladatel a též pedagog Karel Štika (*1887–1973). **Stal se absolventem varhanického oddělení na konzervatoři v Praze. Do prvního ročníku nastoupil roku 1912.** Studoval také sólový zpěv u Růženy Charvátové a Emila Buriana. Dále navštěvoval soukromé lekce – hodiny houslí u Bedřicha Voldána, ke kterému docházel v letech 1920–22, poté roku 1924 u Jindřicha Felda. Od roku 1928 ho pět let školil Jiří Herold (*1875–1934) ve hře na violu. Skladbě se věnoval u Jaroslava Kříčky (*1882–1969), nejprve v období 1927–28, pak od 1932 další tři roky. Instrumentaci a dirigování ho učil Pavel Dědeček (*1885–1954), jenž mu předával své znalosti od roku 1939 do 1942. Státní zkoušku složil ze zpěvu (1918) a hry na housle (1920).

Již ve svých 17 letech se na dva roky stal varhaníkem a ředitelem kůru v Týnci nad Labem. **Načež ze své domoviny odešel** a stal se varhaníkem při arciděkanském chrámu v Chrudimi a učitelem zpěvu na středních školách a učitelském ústavu (1915–22). **Roku 1922 přesídlil na Východočeskou hudební školu do Pardubic vyučovat hře na housle.** Tam pracoval do roku 1929, kdy se zároveň stal řídícím hudebního ústavu v Českých Budějovicích po odchodu Otakara Jeremiáše (*1892–1962). V téže roce, kdy začal tuto školu vést, založil ve spolupráci s pedagogy Jihočeské smyčcové kvarteto. K prvním houslím zasedl Antonín Velínský, k druhým Jan Pokorný, violového partu se ujal sám Josef Beran a k violoncellu usedl Václav Boček. Toho, po jeho smrti, zastoupil v roce 1945 Václav Beran – bratr Josefa Berana. Tento komorní soubor byl přejmenován na Sukovo kvarteto, když 22. dubna 1932 předvedli *Smyčcový kvartet B dur* Josefa Suka v přítomnosti skladatele, který sám schválil, aby soubor nesl jeho jméno. Cílem tohoto seskupení byla podpora komorní hudby na českém jihu. Josef Beran také velmi propagoval violu jako sólový nástroj a pořádal samostatné koncerty a přijímal pozvání do rozhlasových stanic. **Též se chopil taktovky Filharmonického orchestru**, byl sbormistrem pěveckého sboru Foerster, Jihočeské dvanáctky, rozhlasového pěveckého sboru a hlavním členem Komorního sdružení Vítězslava Nováka. V Českých Budějovicích zřídil a spravoval Jihočeský hudební archiv. Působil také jako violista například v Pražském kvartetu (od roku 1929), Moravském kvartetu (od 1932) a Českém kvartetu (od 1933). Vyučoval ještě na Jirsíkově **gymnaziu, dívčím gymnaziu** a hru na housle na pedagogické škole. Také komponoval a zabýval se badatelskou činností v houslové pedagogice. Na svém kontě má hudební publikace, houslové skladby, spisy houslové metodiky, revize houslových skladeb, písně, sbory, menší instrumentální skladby a různá zpracování lidových písní. Rovněž byly vydávány jeho kritiky a články v časopisech Hudební Besídka, Hudební rozhledy, Dalibor, Tribuna, Listy Hudební Matice atd.

HUDEBNÍ DÍLO: Sólové housle

- Prvé etudy pro nejmenší houslisty op. 16, Praha : Hudební Matice, 1925.
- Národní písně československé pro nejmenší houslisty op. 14, Praha : Hudební Matice, 1925–6.
- Prvé počátky houslové hry, op. 13c, Praha : Hudební Matice, 1925
- Škola stupnicové hry, Praha : Hudební Matice, 1926
- Etudy v polohách, Praha : Hudební Matice, 1926
- Úvod do houslové intonace, Praha : Hudební Matice, 1927
- Instruktivní suita II., op. 5, Brno : Oldřich Pazdírek, 1928

Sólová viola

- České tance, op. 1, 1928

Housle a klavír

- 3 bagately op. 2, 1928
- Instruktivní suita I, op. 4, Brno : Oldřich Pazdírek, 1928
- Prvý cyklus instruktivních skladeb op. 6
- II. cyklus instruktivních skladeb op. 9
- III. cyklus instruktivních skladeb op. 11

Dvoje housle a klavír

- České tance op. 3, Holice : Jan Holub, 1927
- Instruktivní suita III. op 12.

Revize pro housle a klavír

- L. Jansa: op. 54, koncertino D dur
- Zdeněk Fibich: Sonatina op. 27
- Zdeněk Fibich: Album
- V. Krejza Tři drobné skladby

LITERÁRNÍ DÍLO:

- Houslová škola, 1929

- Housle v díle W. A. Mozarta
- R. Kreutzer a jeho houslové etudy
- O. Ševčík a jeho pedagogické dílo

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE:

– ČSHS, 1.vyd. Praha : Státní hudební nakladatelství, 1963

– Pazdírkův hudební slovník naučný, Brno : Oldřich Pazdírek, 1929

V ČSHS je další literatura. Dílo i literaturu citovat jednotně a podle pravidel.